

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání bakalářské práce

Student: **Hana Hurníková**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202R055 Veřejná ekonomika a správa
Specializace: 00 Veřejná ekonomika a správa
Téma: **Hospodaření sportovní neziskové organizace**
Financial Management of the Non-Profit Sport Organization

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Hospodaření a činnost neziskových organizací
3. Hospodaření a činnost Dělnické tělovýchovné jednoty
4. Zhodnocení hospodaření a činnosti Dělnické tělovýchovné jednoty
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledku bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

HOBZA, Vladimír. *Základy ekonomie sportu*. Praha: Ekopress, 2007. ISBN 80-86929-27-3.

NOVOTNÝ, Jiří. *Ekonomie sportu*. 2. vyd. Praha: Oeconomica, 2009. 263 s. ISBN 978-80-245-1521-2.

REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. Praha: Ekopress, 2007. ISBN 978-82-86929-3.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Ing. Stanislav Mrvík, Ph. D.**

Datum zadání: 25.11.2011

Datum odevzdání: 11.05.2012

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY A SPRÁVY

Hospodaření sportovní neziskové organizace

Financial Management of the Non-Profit Sport Organization

Student: Hana Hurníková

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Ing. Stanislav Mrvík, Ph.D.

Ostrava 2012

Obsah

1	ÚVOD	- 5 -
2	HOSPODAŘENÍ A ČINNOST NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ	- 6 -
2.1	POSTAVENÍ NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ V NÁRODNÍM HOSPODÁŘSTVÍ	- 6 -
2.1.1	Národní hospodářství členěné podle principu financování	- 6 -
2.1.2	Národní hospodářství členěné podle Pestoffa	- 8 -
2.2.1	Organizace v neziskovém sektoru rozdělené do skupin s typologickými znaky	- 11 -
2.3	PROPOJENÍ SPORTU A VEŘEJNÉHO SEKTORU	- 13 -
2.5	FINANCOVÁNÍ TĚLESNÉ KULTURY	- 16 -
2.5.1	Financování z veřejných zdrojů	- 16 -
2.5.3	Financování ze soukromých zdrojů	- 17 -
3	HOSPODAŘENÍ A ČINNOST DĚLNICKÉ TĚLOCVIČNÉ JEDNOTY	- 20 -
3.1	HISTORIE DTJ	- 20 -
3.2	PRÁVNÍ FORMA – OBČANSKÉ SDRUŽENÍ	- 21 -
3.3	POSLÁNÍ A ČINNOST DTJ	- 22 -
3.4	ČLENSTVÍ V DTJ	- 22 -
3.5	PRÁVA ČLENŮ	- 23 -
3.6	POVINNOSTI ČLENŮ	- 24 -
3.7	ORGÁNY DTJ	- 24 -
3.7.1	Členská schůze (schůze delegátů)	- 25 -
3.7.2	Výbor	- 26 -
3.7.3	Smírčí soud	- 27 -
3.7.4	Kontrolní a revizní komise	- 27 -
3.8	ODDÍL HÁZENÉ	- 28 -
3.9	ODDÍL VOLEJBALU	- 28 -
3.10	OSTATNÍ ODDÍLY – TURISTIKA A ASPV	- 29 -
4	ZHODNOCENÍ HOSPODAŘENÍ A ČINNOSTI DĚLNICKÉ TĚLOCVIČNÉ JEDNOTY	- 30 -
4.1	ANALÝZA VÝNOSŮ	- 30 -
4.1.1	Výnosy v roce 2007	- 30 -
4.1.2	Výnosy v roce 2008	- 31 -
4.1.4	Struktura výnosu v roce 2010	- 33 -
4.1.5	Struktura výnosu v roce 2011	- 34 -
4.2	ANALÝZA NÁKLADŮ	- 35 -

4.2.1	Náklady v roce 2007.....	- 35 -
4.2.2	Náklady v roce 2008.....	- 36 -
4.2.3	Náklady v roce 2009.....	- 37 -
4.2.4	Náklady v roce 2010.....	- 38 -
4.2.5	Náklady v roce 2011.....	- 39 -
4.3	SOUHRN VÝSLEDKŮ.....	- 40 -
4.3.1	Zhodnocení sportovní činnosti v roce 2011	- 42 -
4.3.2	Ekonomické závěry a doporučení.....	- 43 -
5	ZÁVĚR.....	- 44 -

1 Úvod

Slovo sport je anglosaského původu odvozeného od slova disport. Sport představuje všechny formy tělesné činnosti, které jsou provozovány podle určitých pravidel nebo návyků a jejichž výsledky jsou měřitelné. Za cíl si klade harmonický rozvoj tělesné i psychické kondice, upevňování zdraví a dosahování sportovních výkonů v soutěžích všech úrovní. První známky sportovní aktivity sahají do starověku, kdy fyzická zdatnost byla považována za součást dokonalosti a byla spojována s kulturním vyžitím. V dnešní době je sport chápán jako druh relaxace a odpočinku (kondiční sport) nebo zdroj obživy (vrcholový sport).

Většina českých sportovních organizací jsou občanská sdružení, která splňují podstatu neziskových organizací. Neziskové organizace jsou nedílnou součástí naší společnosti. Jedná se o nevládní organizace založené převážně na dobrovolnictví a jejich účelem není vytvářet zisk. Pro zabezpečení činnosti každé sportovní organizace jsou důležité finanční zdroje a schopnost vlastního managementu. Aby organizace mohly přijímat správná rozhodnutí, musí znát vlastní analýzy hospodaření.

Cílem bakalářské práce bude zhodnocení hospodaření a činnosti vybrané sportovní neziskové organizace, kterou je Dělnická tělocvičná jednota Polanka nad Odrou. Zhodnocení bude provedeno za období let 2007 - 2011.

Práce bude rozdělena na část teoreticko–metodickou a část aplikačně-ověřovací. V druhé kapitole bude charakterizován neziskový sektor, jeho obecná charakteristika, dělení, vysvětlení základních typů organizací, propojení neziskového sektoru s tělesnou kulturou a vysvětlení základních pojmů týkajících se dané problematiky. Třetí kapitola se bude zabývat Dělnickou tělocvičnou jednotou, její historií, činnosti a jednotlivými oddíly. V další kapitole této práce se budu zabývat hospodařením a činnosti vybraného občanského sdružení. V práci budu využívat analýzu výnosů a nákladů a sběr dat.

Veškeré analýzy budou prováděny na základě podkladů, které poskytne Dělnická tělocvičná jednota Polanka nad Odrou.

2 Hospodaření a činnost neziskových organizací

Tato kapitola se zaměřuje na vymezení neziskových organizací, jejich postavení v rámci národního hospodářství, dělení, financování a propojení se sportem.

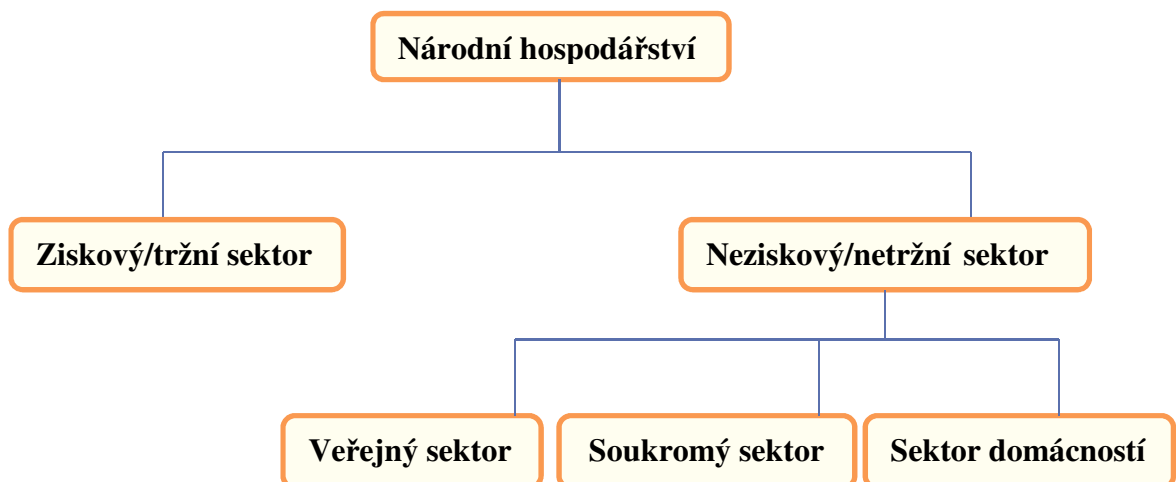
2.1 Postavení neziskových organizací v národním hospodářství

Pro pochopení principů, na kterých neziskové organizace fungují je důležité znát vymezení prostoru, který je jim určen v rámci národního hospodářství. Národní hospodářství můžeme charakterizovat jako hospodářství určitého celku – Českého státu. Probíhají v něm různé hospodářské procesy, které mají za úkol především zajišťování potřeb co možná nejhospodárnějším a nejúčelnějším způsobem. Národní hospodářství můžeme mimo jiné členit z hlediska principu financování nebo podle Pestoffa.

2.1.1 Národní hospodářství členěné podle principu financování

Členění národního hospodářství podle principu financování vyjadřuje obr. 1.1.

Obr. 1.1: Členění národního hospodářství podle principu financování

Zdroj: REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru*

Ziskový, tržní sektor je ta část národního hospodářství, která je financovaná z prostředků získaných prodejem statků, které produkuje nebo distribuují a to za tržní cenu, která se na trhu vytváří dle nabídky a poptávky. Cílovou funkcí ziskového sektoru a tudíž organizací typu obchodních společností a živností, které v jeho rámci fungují, podnikají, a produkuje také aktivity tělesné kultury, je ZISK.

Neziskový, netržní sektor - je ta část národního hospodářství, ve které subjekty v ní fungující a produkuje statky, získávají prostředky pro svoji činnost částečně prodejem statků, ale především cestou takzvaných přerozdělovacích procesů. Cílovou funkcí neziskového sektoru NENÍ ZISK ve finančním vyjádření, ale přímé dosažení užítku, který má z pravidla podobu veřejné služby.

Neziskový veřejný sektor (dále jen veřejný sektor) - je část neziskového sektoru, ve kterém se ve veřejném zájmu realizují veřejné služby. Je financován především z veřejných financí, je řízen a spravován veřejnou správou, rozhoduje se v něm veřejnou volbou a podléhá veřejné kontrole. V rámci tohoto sektoru působí i neziskové organizace státních nebo územně samosprávných celků jako jsou organizační složky, příspěvkové organizace.

Neziskový soukromý sektor - nebo-li třetí sektor, je část národního hospodářství, jejímž cílem také NENÍ ZISK, ale přímý užitek. Je financován ze soukromých financí, ale příspěvek z veřejných financí se nevylučuje, tedy financí soukromých fyzických a právnických osob, které se rozhodly vložit své soukromé finance do konkrétní, předem vymezené produkce nebo distribuce statků, aniž by očekávaly, že jim této vklad přinese finančně vyjádřený zisk. Příspěvek z veřejných rozpočtů se nevylučuje, naopak může mít rozhodující vliv na realizované aktivity tělesné kultury a využití volného času mládeže.

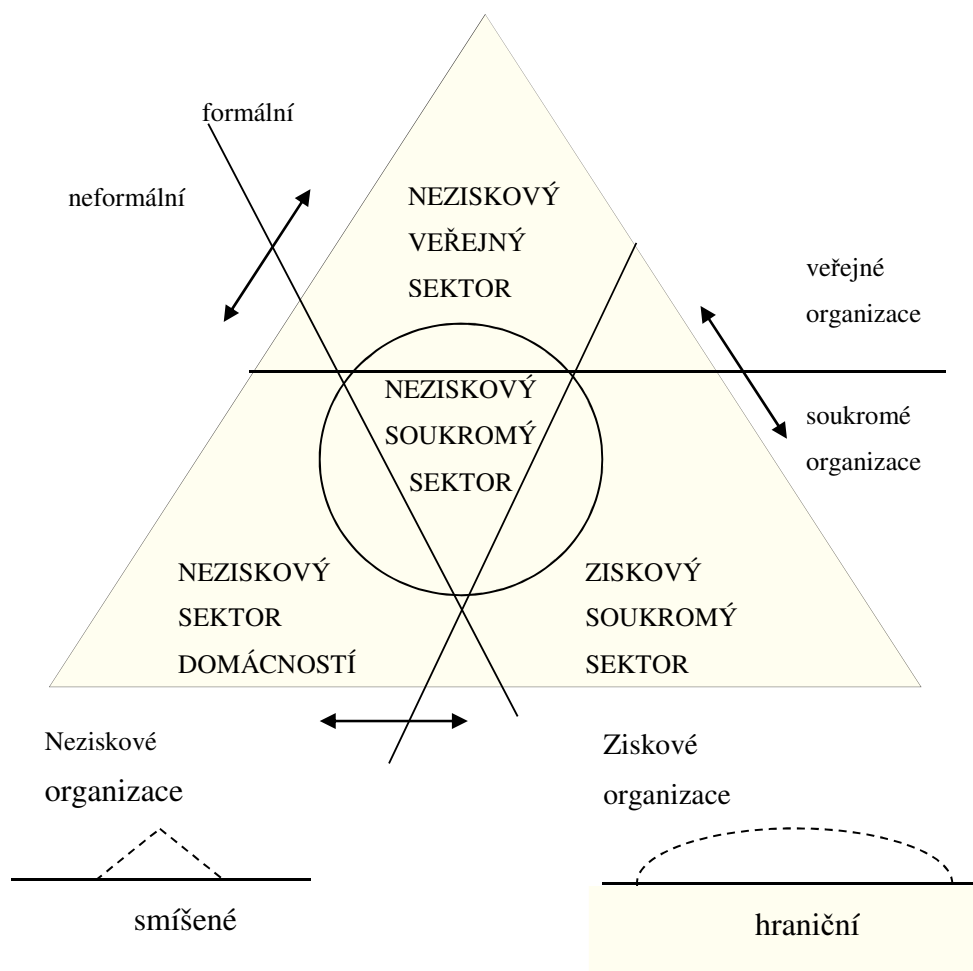
Sektor domácnosti má v rámci národního hospodářství významnou roli svým začleněním do koloběhu finančních toků a vstupem na trh produktů, faktorů a kapitálu, a s tím související významné podpory aktivit tělesné kultury. Z pohledu teorie a praxe ekonomiky a řízení neziskových organizací má tento sektor také zásadní význam pro formování občanské společnosti, jejíž kvalita je určující zpětně pro kvalitu těchto neziskových organizací.¹

¹ REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru*, 2. Vyd. Praha: Ekopress, 2007.189 s. ISBN 978-80-86929-25-5.

2.1.2 Národní hospodářství členěné podle Pestoffa

Národní hospodářství můžeme členit podle tzv. „trojúhelníkového modelu národního hospodářství“. Jedná se o přehledné schematické znázornění interakcí a vazeb mezi ziskovým a neziskovým sektorem. Autorem modelu je švédský ekonom Victor A. Pestoff. Základem tohoto modelu je plocha trojúhelníku, která představuje národní hospodářství, přičemž ve čtyřech fázích je tato plocha postupně rozdělena na jednotlivé sektory. Z konečné podoby trojúhelníku je pak možné tyto sektory rozlišit a současně i identifikovat základní charakteristiky organizací, které v těchto sektorech působí.

Obr. 1.2: Pestoffův model

Zdroj: REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru*

2.2 Neziskové organizace

Terminologie v dané oblasti není dosud ustálena a vymezení pojmu nezisková organizace přináší řadu úskalí. V České republice neexistuje přesná definice neziskové organizace. Nejblíže vymezení neziskové organizace podává zákon č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů. Ten popisuje neziskovou organizaci jako organizaci charakteru právnické osoby, která nebyla zřízena nebo založena za účelem podnikání.

Mezi neziskové organizace řadíme:

- Organizační složky státu, krajů a obcí
- Příspěvkové organizace
- Státní fondy
- Veřejnoprávní instituce
- Nadace a nadační fondy
- Občanské sdružení
- Zájmové sdružení právnických osob
- Obecně prospěšné společnosti
- Komory (profesní)

Každá nezisková organizace má své poslání a cíl. Poslání neziskové organizace má konkrétní charakter, vyjadřuje modifikaci činností, které realizuje a představuje definici zaměření organizace ve vztahu k dosažení předpokládaných užitků. Poslání je základem pro rozhodování o dlouhodobých cílech a strategiích organizace.

Od poslání jsou odvozeny cíle neziskové organizace. Cíle mohou být členěny podle různých kritérií např. dle funkce (cíl primární nebo sekundární), času (cíl dlouhodobý, střednědobý, krátkodobý) či operativní. Cíl organizace bývá obsažen v koncepci rozvoje, strategickém plánu či věcném nebo finančním plánu.

Bohatost poslání a cílů neziskových organizací a prorůstání jejich činností napříč celou občanskou společností vyvolává potřebu jejich systematizace podle následujících třídících znaků:

Kritérium zakladatele

Dle tohoto kritéria se neziskové organizace člení na:

- Organizace založené veřejnou správou nebo samosprávou
- Organizace založené soukromou fyzickou nebo právnickou osobou
- Organizace, jež vznikly jako veřejnoprávní instituce

Kritérium globálního charakteru poslání

Podle kritéria globálního charakteru poslání se člení neziskové organizace na:

- Organizace veřejně prospěšné
- Organizace vzájemně prospěšné

Kritérium právně organizační normy

- Organizace založené podle zákonů č. 218/2000 Sb. rozpočtová pravidla a č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů
- Organizace založené podle ostatních zákonů platných pro neziskové organizace
- Organizace založené podle zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník a organizace s obdobným charakterem

Kritérium financování

Podle tohoto kritéria členíme neziskové organizace na:

- Organizace financované zcela z veřejných rozpočtů
- Organizace financované zčásti z veřejných rozpočtů
- Organizace financované z různých zdrojů
- Organizace financované především z výsledů realizace svého poslání

Kritérium charakteristiky podle realizovaných činností

Pro neziskové organizace jsou podle předmětu jejich činnosti dostupné tři klasifikace: Mezinárodní klasifikace neziskových organizací (ICNOP), Klasifikace služeb neziskových institucí sloužících domácnostem (COPNI), Odvětvová klasifikace ekonomických činností (OKEČ). Detailní klasifikaci vyjadřuje příloha č. 1.

2.2.1 Organizace v neziskovém sektoru rozdělené do skupin s typologickými znaky

a) Neziskové soukromoprávní organizace vzájemně prospěšné

- Občanská sdružení – dávají možnost občanům setkávat se za účelem dosažení určitého cíle. Vznikají registrací na Ministerstvu vnitra se současnou evidencí na Českém statistickém úřadě.
- Zájmová sdružení právnických osob – vytváří se k ochraně zájmů svých členů – právnických osob, nebo k dosažení jiného účelu. Jde v podstatě o korporaci, neboť se účastní jen právnické osoby. Mají-li být založeny jako nezisková organizace, nesmí být cílem dosahování zisku (výdělečná činnost), dle zákona o daních z příjmů.
- Sdružení bez právní subjektivity
- Profesní komory

b) Neziskové soukromoprávní organizace veřejně prospěšné

- Obecně prospěšná společnost - tyto společnosti jsou zakládány za účelem poskytování obecně prospěšných služeb za předem stanovených a pro všechny společnosti stejných podmínek. Platí zde, že výsledek hospodaření může být použit pouze na poskytnutí služeb, pro které je společnost zřízena.
- Nadace a nadační fondy - činnost nadací je zaměřena především na rozvoj duchovních hodnot, ochranu lidských práv a svobod, na humanitární účely, přírodní prostředí, kulturu, vědu atd.. Prostředky poskytnuté nadací jsou účelově vázané a podléhají kontrole správnosti užití.
- Politické strany a politická hnutí - účelem těchto neziskových organizací je účast na politickém životě společnosti, zejména na vytváření zákonodárných sborů a orgánů vyšších územních samosprávných celků a orgánů místní samosprávy, aniž by bylo třeba povolení státního orgánu. Vznik a činnost těchto organizací jsou vymezeny zákonem č. 424/1991 Sb.
- Registrované církve a náboženské společnosti - církví nebo náboženskou společností můžeme rozumět především dobrovolné společenství osob, které se shromažďují za účelem vyznávání určité náboženské víry. Jsou registrovány na Ministerstvu kultury.

c) Neziskové veřejnoprávní organizace typu organizačních složek a příspěvkových organizací státu, krajů a obcí

- Organizační složka státu
- Organizační složky územních samosprávních celků - zřizují je obce nebo kraje, nemají právní subjektivitu, hospodaří jménem svého zřizovatele. Financovány jsou z rozpočtů svých zřizovatelů.
- Příspěvková organizace státu - jsou zřizovány obcemi nebo kraji a také od svých zřizovatelů dostávají finance na svůj provoz. Pokud tato příspěvková organizace vytvoří zisk svými doplňkovými činnostmi, může jej použít pouze ve prospěch své hlavní činnosti, pro kterou byla zřízena, pokud jí zřizovatel nepovolí jinak.
- Příspěvková organizace územních samosprávních celků
- Kraje - jsou územní společenství občanů, kteří pečují o všestranný rozvoj svého území a svých občanů. Kraj je financován především z peněz státního rozpočtu.
- Obce – pečují o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů stejně jako kraj, ale mají menší územní působnost.
- Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových

d) Ostatní neziskové veřejnoprávní organizace

- Český rozhlas a Česká televize
- Státní podnik
- Vysoká škola - tyto organizace jsou vrcholnými centry vzdělanosti a mají klíčovou úlohu ve vědeckém, kulturním, sociálním a ekonomickém rozvoji společnosti
- Státní fondy- mají vždy statut právnických osob a hospodaří s majetkem státu.
- Česká národní banka
- Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky

e) Neziskové organizace typu obchodních společností a jim podobných

- Organizace typu obchodních společností
- Společenství vlastníků jednotek²

² REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru*, 2. Vyd. Praha: Ekopress, 2007.189 s. ISBN 978-80-86929-25-5.

2.3 Propojení sportu a veřejného sektoru

Podle Novotného (2009) veřejný sektor nastupuje tam, kde selhávají klasické tržní mechanismy zabezpečující efektivní alokaci zdrojů. Klasická tržní regulace funguje jen za předpokladu, že:

- neexistují kolektivní statky,
- neexistují externality,
- neexistují monopoly,
- je zabezpečena plná informovanost,
- všechny trhy jsou komplexní.

V případě, že není splněna jen jedna z výše uvedených podmínek, tržní regulace selhává a výsledkem je narušení efektivní alokace zdrojů v hospodářství.

Můžeme prokázat i existenci nedokonalé konkurence a tím i monopolu ve sportu (např. budování a provozování tělovýchovných zařízení je velmi nákladná záležitost, z toho důvodu se v obci, místě, státu vybuduje jen jedno tělovýchovné zařízení). Lze konstatovat, že vlastník a provozovatel, zejména u nás, nemá absolutní kontrolu nad cenou, za kterou jej nabízí. Existuje zde možnost využití vzdálenějšího zařízení, nebo možnost aktivitu neprovádět. Jedná se o zbytnou potřebu. Většinou z titulu veřejného zájmu není možno dovolit volnou tvorbu cen v tomto prostředí (např. ve Skandinávii se přidělují hodiny sportovním klubům v tělovýchovných zařízeních vlastněných obcemi bez úplaty). Problematika monopolu je v ekonomické literatuře dostatečně rozpracována, a proto můžeme konstatovat, že tento zdroj selhávání tržní regulace se ve sféře sportu vyskytuje často. V našich podmínkách je monopolní postavení vlastníků tělovýchovných zařízení narušováno např. nízkou koupěschopností spotřebitelů, tzn. občanů, sportovních klubů a škol. Nalezneme zde i přirozené monopoly, např. lyžařská střediska v Krkonoších. Uvedená střediska mají nejbližší konkurenci v Alpách - to se projevuje v cenách, které se blíží alpským, ale za podstatně horší kvality služeb.

Moderní sport je velmi široký pojem. Prolíná oběma základními sektory ekonomiky, tak jak jsou známy. Z pohledu veřejných financí je zajímavá především ta část sportu, kterou by bylo možno zařadit do veřejného sektoru a financovat z veřejných zdrojů. Jako bezproblémová se z tohoto hlediska jeví tělesná výchova v rámci školních osnov. Ostatní produkty sportu jsou rozporuplnější. Je možno upozornit na to, že většinou ani v případě profesionálního sportu nelze jednoznačně hovořit o privátním statku. Celá řada

profesionálních týmů v kanadsko-americké NHL využívá za výhodných podmínek městské stadiony apod., postavené a provozně financované z veřejných prostředků. Obdobná situace se vyskytuje i v Německu a Skandinávii. Do privátního sektoru tak lze jednoznačně zahrnout pouze nově vznikající fitcentra a pohybová studia menšího rozsahu provozovaná za účelem zisku zejména pro neorganizovanou dobrovolnou sportovní klientelu.³

2.4 Tělesná kultura

Pojem „tělesná kultura vychází z kinantropologie. Kinantropologie – kin vyjadřuje pohyb, antropos – člověk a logos – věda. Tělesná kultura je považována za část kultury národa. Nejedná se pouze o individuální chování člověka, ale tělesná kultura zahrnuje postupy a chování, které jsou společné pro celou společnost.

2.4.1 Definice a subsystemy tělesné kultury

Podle Hodaně (1992) je tělesná kultura sociokulturní systém, který jako výsledek činnosti, tvorby, hodnot, vztahů a norem zabezpečuje specifickými tělocvičnými prostředky uspokojování zvláštních biologických a sociálních potřeb člověka v oblasti fyzického a z něj vyplývajícího psychického a sociálního rozvoje s cílem jeho socializace a kultivace.⁴

Tělesná kultura zahrnuje:

- sport,
- tělesnou výchovu,
- pohybovou rekreaci.

Sport

Sport představuje rekreační fyzickou aktivitu, která tvoří složku volného času a životního stylu. Můžeme jej také charakterizovat jako pohybovou činnost (relaxační, vrcholovou a výkonnostní), která má soutěžní charakter a je prováděná podle stanovených pravidel. Dělí se na sport individuální a kolektivní.

³NOVOTNÝ, Jiří. *Ekonomie sportu*. 2. vyd. Praha: Oeconomica, 2009. 263 s. ISBN 978-80-245-1521-2.

⁴REKTOŘÍK, Jaroslav a kolektiv. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*, Praha: Ekopress, 2007. 303 s. ISBN 978-8086929-29-3

Tělesná výchova

Tělesná výchova se uskutečňuje v rámci pedagogického procesu. Hlavním prostředkem jsou tělesná cvičení, která vedou k rozvoji a zdokonalování osobnosti člověka. Prioritním cílem není tělocvičný výkon. Rozlišujeme tělesnou výchovu: školní, zdravotní, zvláštní, ve složkách MV a v armádě.

Pohybová rekreace

Pohybovou rekreací se rozumí koncept využití volného času a harmonické utváření osobnosti v oblasti somatické, psychické a psychosociální, přičemž musí splňovat představy a uspokojovat potřeby těch, kterým je určena – odpočinek, zábavu a vzdělání.

Rozlišujeme pohybovou rekreaci:

- zdravých,
- zdravotně oslabených.

Sportovní odvětví

Vznikala a vyvíjela se zpravidla zcela samostatně a mají proto vždy určité specifické zaměření dané cílem činnosti, v níž se soutěží. Počet sportovních odvětví v ČR provozovaných se počítá na desítky, ve světě se jich vyskytuje snad sto. Některé sportovní odvětví obsahují jedinou sportovní činnost, např. basketbal, většina však obsahuje řadu často velmi odlišných sportovních činností např. atletika - běhy, hody, skoky, vrhy.

Tělovýchovné hnutí

Je institucionální soustava, která zabezpečuje rozvoj různých forem tělesné kultury. V České republice se skládá především z občanských sdružení zaměřených na sport a z některých dalších organizací a složek spolkového a státního charakteru. V současnosti by je u nás měl spojovat ideový základ Evropské charty sportu a Olympijské charty.

Tělovýchovná jednota

Tělovýchovná jednota je (synonymum pro sportovní klub nebo tělocvičnou jednotu) je základní organizační článek vyšší tělovýchovné organizace (asociace), realizuje její hlavní činnost. Zřizuje se podle zákona č. 83/1990 Sb., o občanských sdruženích.

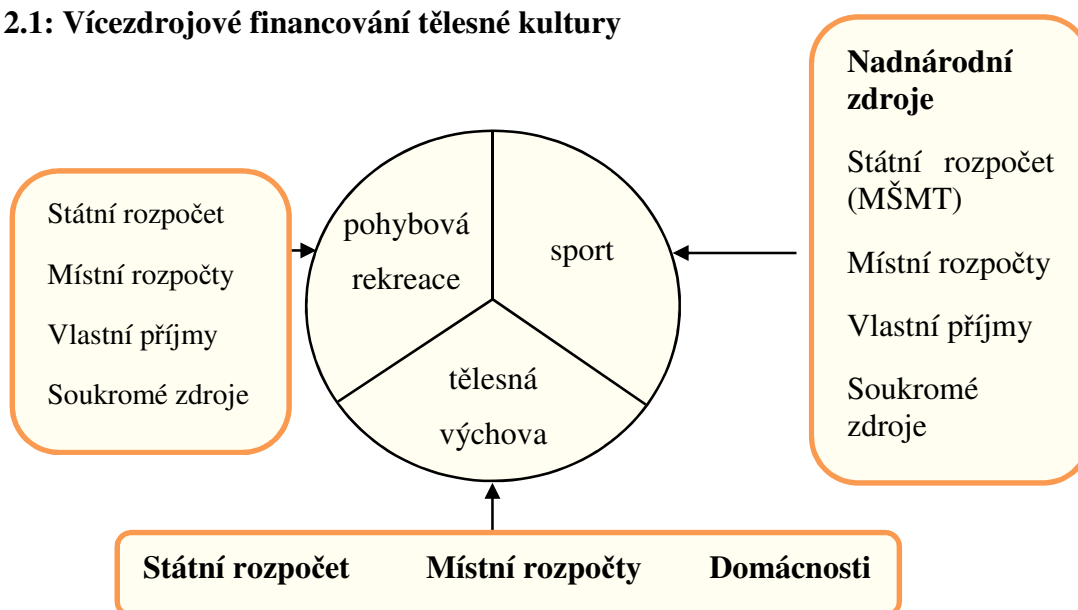
Sportovní svaz

Oddíly tělovýchovných jednot a klubů jednoho druhu sportu tvoří sportovní svaz. Existuje zde propojení na mezinárodní sportovní organizace.

2.5 Financování tělesné kultury

Tělesná kultura má dva základní zdroje financování. Jedná se o příjmy ze soukromého a z veřejného sektoru. Jen ojediněle se můžeme setkat se situací, kdy je sportovní organizace financována výhradně z veřejných, resp. soukromých zdrojů. Ve většině případů dochází k prolínání financování z obou zdrojů, a proto tedy hovoříme o vícezdrojovém financování sportu. Sport může být tedy financován jak ze státního rozpočtu či rozpočtu municipalit, tak např. prostřednictvím firem, loterijních společností nebo domácností. Zjednodušený pohled na zdroje plynoucí do oblasti tělesné kultury vyjadřuje Obr. 2.1.

Obr. 2.1: Vícezdrojové financování tělesné kultury

Zdroj: Hobza, V., Rektořík, J. a kol.. *Základy ekonomie sportu*, upraveno autorem

2.5.1 Financování z veřejných zdrojů

Produkce produktů a služeb tělesné kultury je podporována formou přímé finanční podpory z veřejných prostředků a státního rozpočtu. Financování tělesné kultury z veřejných zdrojů územních celků a státního rozpočtu zahrnuje:

- dotace ze státního rozpočtu,
- dotace z místních rozpočtů,
- financování školní tělesné výchovy.

Dotační politika k rozvoji sportu je v České republice rozdělena do dvou základních kapitol: státní sportovní reprezentace a mládež a tělovýchova. Vrcholový sport je financován kromě prostředků ministerstva školství mládeže a tělovýchovy také z prostředků jiných ministerstev, které směřují přímo do Resortních sportovních center.

Státní dotace jsou poskytovány podle „Zásad pro poskytování a čerpání prostředků státního rozpočtu určených pro pořizování, technické zhodnocení, opravy a udržování investičního majetku“.

2.5.3 Financování ze soukromých zdrojů

Sportovní organizace nehledají finanční prostředky pouze ve veřejném sektoru, ale jsou častokrát odkázány i na soukromé zdroje. Mezi hlavní zdroje financování tělesné kultury v ČR můžeme zařadit

- výdaje ze státního rozpočtu,
- výdaje místních rozpočtů,
- výnosy z vlastní činnosti,
- výdaje domácností,
- výnosy z reklamy,
- poplatky televize a médií,
- výnosy sportovních loterií,
- podpora podniků a institucí.⁵

Podle TETŘEVOVÉ (2008) mohou finanční prostředky neziskové organizace získávat z různých zdrojů. Může se jednat o **přímou formu financování**, kdy prostředky neziskové organizace získávají z veřejných rozpočtů, vlastní činností či díky členským příspěvkům. Prostředky mohou rovněž plynout od podniků (či podnikatelů), individuálních dárců, nadací. Nebo o **nepřímou formu financování**, jejíž podstata spočívá v daňovém zvýhodnění.

⁵ REKTOŘÍK, Jaroslav a kolektiv. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*, Praha: Ekopress, 2007. 303 s. ISBN 978-8086929-29-3

Vhodné je uvedené způsoby financování kombinovat, nikoli spoléhat pouze na jeden zdroj výnosů. Mezi typické podoby přímého financování patří financování z:

- Veřejných rozpočtů

Zdrojem výnosů neziskových organizací může být jak státní příspěvek, který vyplývá ze zákona, tak dotace jednotlivých ministerstev, státních fondů, granty Grantové agentury ČR, ale i příspěvky krajů a obcí. Významným zdrojem výnosů neziskových organizací jsou v současné době prostředky ze zdrojů Evropské unie.

- Vlastní činnosti

Výnosy mohou plynout jak z prodeje vlastních výrobků, tak poskytování služeb, zdrojem výnosů však mohou být i akce pořádané neziskovou organizací, např. plesy, loterie, burzy apod.

- Členských příspěvků

Jsou typickým příjmem organizací založených na členském principu (např. politických stran a hnutí, spolků, svazů či odborových organizací), představují podmínku členství, kdy členové dané organizace musí přispívat na její činnost ve formě finančních příspěvků v předem stanovené výši.

- Podniků a podnikatelů

Tyto subjekty mohou poskytovat jak finanční prostředky, tak i své výrobky či služby, ale i jiné věcné dary. Podpora podniků přitom může nabývat několika podob, jednak se může jednat o dlouhodobou podporu konkrétního veřejně prospěšného projektu, jednak o firemní systém výběrových řízení na podporu různých subjektů, ale i o firemní nadaci. Podpora ze strany podniků či podnikatelů pak může mít charakter darování či sponzoringu. Darem se rozumí bezúplatný převod majetku (peněžní prostředky, movité věci, nemovitosti apod.), který se realizuje na základě darovací smlouvy. Sponzorstvím se rozumí poskytnutí propagační a reklamní služby neziskovou organizací sponzorovi, sponzorský příspěvek je zde tedy chápán jako platba za poskytnutí této služby. Sponzoring je realizován na základě smlouvy o reklamě. Jde vlastně o obchodní transakci mezi dvěma rovnocennými partnery, kteří oba investují do vzájemného vztahu.

- Individuálních dárců

Významným zdrojem výnosů neziskových organizací jsou ve světě individuální dárci, rovněž v České republice, zejména v posledních letech, dochází k posilování jejich významu. Jedná se o jednotlivce, poskytující dar neziskové organizaci. Jejich význam spočívá ve skutečnosti, že se zpravidla stávají pravidelnými a dlouhodobými dárci dané organizace, případně se i postupem času osobně zapojují do jejich aktivit.

- Nadací a nadačních fondů

Představují účelová sdružení majetku, jejichž cílem je obecně prospěšná činnost, kterou se rozumí rozvoj duchovních hodnot, ochrana lidských práv nebo jiných humanitárních hodnot, ochrana přírodního prostředí, kulturních památek a tradic, rozvoj vědy, vzdělání, tělovýchovy a sportu.

Nepřímým zdrojem výnosů neziskových organizací jsou různá **daňová zvýhodnění**, úlevy, osvobození či výjimky ze zdanění. Daňové výhody přitom mohou být poskytovány nejenom vlastním neziskovým organizacím, které bývají osvobozovány od řady daní, ale daňové výhody získávají ve většině zemí i přispěvatelé neziskových organizací, kteří jsou tak motivováni k donátorství. Specifikum financování sportovních organizací je i způsob přerozdělování finančních prostředků.

3 Hospodaření a činnost Dělnické tělocvičné jednoty

Třetí část této práce se zaměřuje na představení Dělnické tělocvičné jednoty Polanka nad Odrou.

3.1 Historie DTJ

DTJ se v České republice starají o tělesnou výchovu a zvyšování zdravotní úrovně obyvatel. Ideovým podkladem hnutí DTJ je socialismus.

V roce 1892 byl založen tělovýchovný odbor při vzdělávacím spolku krejčovských dělníků v Praze a v roce 1894 vzdělávací, podpůrný a tělovýchovný spolek Lassalle v Brně-Juliánově, jenž byl později ustaven jako Dělnická tělovýchovná jednota, jež dala základ a název dnešnímu hnutí.

V roce 1902 se konala porada vzniklých jednot a v srpnu 1903 byl založen Svaz DTJČ, který soustřeďoval 31 jednot, 1076 členů, 100 členek, 106 dorostenců a 130 žáků. V roce 1903 bylo uspořádáno prvé svazové veřejné cvičení za účasti 180 cvičenců. V roce 1904 byl konán první svazový cvičitelský kurs. V roce 1905 se pořádal již druhý valný sjezd a počalo se s vydáváním "Tělocvičného ruchu" jako oficiálního orgánu. Cvičitelské rozhledy, orgán cvičitelstva, vycházel od roku 1909, stejnokroj mužů byl zaveden v roce 1912. Na Slovensku byly první jednoty založeny v roce 1913 v Prešpurku a v Holiči. Téhož roku vznikl Mezinárodní svaz pro tělesnou výchovu a sport, do něhož se svaz DTJČ přihlásil r.1918. Z původního sídla v Gentu v Belgii přesídlil později mezinárodní svaz do Prahy, což svědčí o významu DTJ na mezinárodním poli. Od roku 1913 se začíná se soustavnou organizovanou činností osvětovou. Byl zřízen Technický výbor a Výchovný výbor svazu. Od roku 1912 vychází časopis Vychovatel. První společné cvičení mezinárodního svazu se konalo pod názvem Dělnická Olympiáda 1921 za účasti 22 314 cvičících. Druhá Dělnická Olympiáda byla roku 1927 (30.066 cvičících) v Praze, třetí v roce 1931 ve Vídni. Svaz DTJČ pořádal časté zájezdy do zahraničí (Paříž, Lipsko, Curych, Gent, Riga, Helsinky, Budapešť atd.) k slavnostem cizích dělnických tělovýchovných sportovních organizací.

Vedle tělocviku prostého a na nářadí se pěstují v DTJ od roku 1924 míčové hry, od roku 1925 plavectví. Pro mládež byl zaveden v roce 1920 skauting. V některých krajích se pěstují zimní sporty a tenis. Vedle uvedených časopisů se pro žactvo vydává časopis Zlatá Brána, pro dorost Náš dorost; jednotlivé kraje mají své Věstníky, které mají různé názvy (např. Jarnost v Plzni, Jednotář v Moravské Ostravě, Napřed v Bratislavě). V roce 1929 měl svaz DTJ ve 49 okresech 11 031 jednot (11 7622 členů). Z toho je asi 50 000 mužů, 15 000 žen, 7 000 dorostenek, 18 000 žáků a stejný počet žaček. Organizačně byl svaz DTJ rozdělen na obvody, okresy a kraje. Do 14 let jsou žáci, do 17 let dorost a starší členstvo. Z podnětu svazu DTJ bylo založeno Ústředí sociálních organizací tělovýchovných v ČSR, v němž byly soustředěny všechny dělnické svazy tělovýchovné i sportovní.

Po roce 1932 došlo k dalšímu rozvoji DTJ, konaly se další Dělnické Olympiády, počet členů i jednotlivých jednot se zvyšoval. Jednotlivé DTJ se nezaměřovaly pouze na tělovýchovu, i když ta byla v převaze, ale pořádaly se různá kulturní např. loutková divadla pro děti, společenské zábavy, výlety apod., ostatně tyto aktivity byly a jsou zakotveny ve stanovách.

Členy DTJ byly většinou sociální demokraté a její příznivci. Proto i po roce 1921 se udál souboj mezi odštěpenými komunisty a sociálními demokraty ve vedení DTJ, což vedlo k přestoupení části členů do komunisty ovládané Federativní tělocvičné jednoty. Tento střet se nevyhnul i našim předchůdcům. Po německé okupaci byla činnost DTJ, obdobně jako jiných organizací, zastavena. Činnost DTJ byla obnovena po roce 1945, její konec nastal v důsledku událostí po roce 1948, kdy jednotlivé DTJ, pokud se nerozpustily, byly zařazeny do "jednotné tělovýchovy".

K opětovnému obnovování DTJ došlo po roce 1990.

3.2 Právní forma – občanské sdružení

Dělnická tělovýchovná jednota je občanským sdružením. Jedná se většinou o sdružení fyzických nebo právnických osob za účelem dosahování společného zájmu. Nejedná se o sdružování v politických stranách a politických hnutích, církvích a náboženských společnostech ani sdružování občanů k výdělečné činnosti. Občanské sdružení nesmí svoji činnosti popírat nebo omezovat osobní, politická a jiná práva občanů pro svoji národnost,

pohlaví, původ, rasu, politické nebo jiné smyšlení, náboženské vyznání a sociální postavení. Vznik a činnost občanských sdružení upravuje zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů.

3.3 Poslání a činnost DTJ

Posláním DTJ je rozvíjení a podporování sportovní, tělovýchovné, turistické, kulturní, vzdělávací, společenské a sociálně prospěšné činnosti na zásadách tělesné, zdravotní, duševní a mravní výchovy v duchu obnovovaných demokratických a sociálních tradic. Tuto činnost DTJ Polanka nad Odrou naplňuje zejména tím, že:

- pořádá, organizuje a ovlivňuje sportovní, turistickou, tělovýchovnou, kulturní a společenskou aktivitu fyzických a právnických osob v místě sídla s cílem rozšíření členské základny,
- prohlubuje a šíří poznání demokratických a sociálně podpůrných myšlenek dělnických tělocvičných jednot v rozvoji tělesné a mravní výchovy a usiluje o jejich uplatnění i mimo společenství DTJ
- prosazuje, hájí a ochraňuje společné zájmy a práva svých členů vůči státním, obecním, sportovním, tělovýchovným a jiným orgánům,
- provozuje činnosti a služby, na kterých se členové dohodli,
- spolupodílí se na vytváření ekonomických, materiálních a dalších podmínek potřebných pro činnost členů,
- navazuje a udržuje kontakty se zahraničními DTJ,
- provozuje hospodářskou a zahraničně hospodářskou činnost.

3.4 Členství v DTJ

Vznik členství

Členem DTJ se může stát každý občan, který má státní příslušnost ČR a který souhlasí se stanovami DTJ. Cizí státní příslušník se může stát členem DTJ pokud žije na území ČR na základě povolení k pobytu. Členem DTJ se může stát také právnická osoba se sídlem na

území ČR. Členství vzniká podáním písemné přihlášky podle níž výbor DTJ vydá členský průkaz, dorostenecký průkaz nebo žákovský průkaz. Podmínkou členství je zaplacení členského příspěvku DTJ. Členství se ročně obnovuje zaplacením členského příspěvku.

Zánik členství

Členství v DTJ zaniká:

- vystoupením
- vyloučením
- vyškrtnutím
- úmrtím člena nebo jeho prohlášením za mrtvého
- zánikem členství právnické osoby
- zrušením, zánikem DTJ.

Každý z členů může na základě svého dobrovolného rozhodnutí doporučeným dopisem vystoupit z DTJ.

Výbor může vyloučit člena DTJ pokud:

- zvláště hrubě porušil čest nebo kázeň DTJ,
- opětovně porušil kázeň nebo čest v DTJ, ačkoli byl již předtím na základě předchozího porušení písemně napomenut,
- svým jednáním závažně poškodil zájmy DTJ,
- závažným způsobem nebo opakovaně porušil stanovy.

Členství v DTJ zaniká též vyškrtnutím při nezaplacení členského nebo oddílového příspěvku, a to po předchozím písemném upozornění.

3.5 Práva členů

Člen DTJ má zejména následující práva:

- účastnit se sportovní, tělovýchovné, turistické, vzdělávací, společenské a kulturní činnosti organizované a pořádané DTJ,
- používat výhod poskytovaných DTJ členům,
- od 18 let se zúčastnit členských schůzí nebo na ně volit delegáty,

- uplatňovat své názory, kritiku a návrhy,
- vyžadovat zprávy o činnosti a hospodaření DTJ nebo oddílu,
- od 18 let hlasovat, volit a být volen do orgánů DTJ,
- účastnit se schůze výboru ve všech případech, jedná-li se o jeho reprezentaci, činnosti nebo chování,
- využívat výhod poskytovaných Svazem dělnických tělocvičných jednot ČR.

3.6 Povinnosti členů

Člen vedle svých práv má následující povinnosti:

- dodržovat stanovy DTJ a podřídit se rozhodnutím výboru a plnit jeho ustanovení,
- odpovědně vykonávat svěřené funkce jako čestný závazek ke kolektivu,
- iniciativními návrhy přispívat ke stálému zlepšování činnosti DTJ,
- dbát na dodržování pravidel slušného a čestného jednání a hájit demokratické a sociální tradice DTJ a v tomto duchu být příkladem zvláště mládeži,
- dodržovat zásady sportovní etiky a morálky,
- řádně a včas platit členské a oddílové příspěvky,
- šetřit, chránit, rozmnožovat a zvelebovat majetek DTJ,
- propagovat činnost poslání DTJ a získávat nové členy a příznivce.

3.7 Orgány DTJ

Orgány DTJ jsou:

- Členská schůze (schůze delegátů)
- Výbor
- Smírčí soud
- Kontrolní a revizní komise

3.7.1 Členská schůze (schůze delegátů)

Členská schůze je nejvyšším orgánem DTJ. Tvoří ji všichni členové DTJ starší 18 let, kteří mají hlas rozhodující a dále členové kontrolní a revizní komise, kteří mají hlas poradní, stejně jako vedoucí pracovníci DTJ, kteří jsou k DTJ v pracovním poměru. Rozhodnutím členské schůze může být pro její další svolání stanoven klíč a stanoveno svolání schůze delegátů.

Členskou schůzi (schůzi delegátů) svolává jednou za rok výbor. Mimořádná členská schůze (schůze delegátů) se svolává na žádost minimálně jedné třetiny všech členů nebo na žádost KRK s určením důvodu mimořádného jednání. Může ji svolat i výbor na základě vlastního rozhodnutí.

Pravomoce členské schůze (schůze delegátů):

- schvaluje stanovy, jejich změny a doplňky a symboliku DTJ
- schvaluje zprávu o činnosti a hospodaření DTJ za uplynulý rok, plán činnosti a rozpočet na příští rok
- projednává zprávu kontrolní a revizní komise o její činnosti
- volí a odvolává starostu DTJ, místostarosty, jednatele, náčelníka, náčelnici a další členy výboru
- kontroluje práci výboru DTJ, hodnotí ji a ukládá mu úkoly formou usnesení
- schvaluje jednací a volební řád členské schůze (schůze delegátů)
- volí delegáty pro zastoupení ve Svazu dělnických tělocvičných jednot ČR
- stanoví výši příspěvku DTJ, způsob a termíny jejich placení
- rozhoduje o zásadních otázkách týkajících se vztahu DTJ k ostatním sdružením, obecním zastupitelským orgánům státním orgánům a dalším organizacím
- rozhoduje o zřízení hospodářského zařízení DTJ či jiných složek s vlastní činností nebo obchodní činností
- rozhoduje o zrušení DTJ.

Členská schůze je oprávněna přijímat usnesení, je-li přítomna nadpoloviční většina členů (delegátů) s hlasem rozhodujícím. K přijetí usnesení je nutný souhlas nadpoloviční většiny přítomných s hlasem rozhodujícím, při rozhodování o zrušení zániku DTJ a přechodu jeho majetku nejméně dvoutřetinová většina.

Výbor je povinen písemně pozvat všechny účastníky nejméně 10 dnů před začátkem členské schůze a oznámit jim program jednání.

Písemné a odůvodněné návrhy členů DTJ nebo výborů oddílů, které mají být dodatečně zařazeny na program jednání musí být výboru předloženy nejméně 7 dnů před členskou schůzí.

3.7.2 Výbor

V době mezi zasedáním členské schůze řídí činnost DTJ a odpovídá za ni výbor zvolený členskou schůzí. Funkční období výboru se kryje s funkčním obdobím daným stanovami Svazu dělnických jednot a je tříleté.

Výbor svolává starosta nejméně jednou za měsíc. Mimořádné zasedání výboru svolává starosta, požádají-li ho o to alespoň dvě třetiny členů výboru nebo na základě vlastního rozhodnutí.

Zasedání výboru se zúčastňují a mají hlas poradní předseda kontrolní a revizní komise a příznání vedoucí pracovníci DTJ (např. tajemník, hospodářský tajemník). Další pracovníky DTJ zve starosta podle charakteru projednávané věci.

Výbor je oprávněn přijímat usnesení, je-li přítomna kromě starosty nebo místopředsedy alespoň polovina jeho zbývajících členů. K přijetí usnesení je nutný souhlas nadpoloviční většiny členů přítomných na výborové schůzi. Rovnost hlasů znamená zamítnutí návrhu.

Výbor je ze všech svých rozhodnutí a usnesení odpovědný členské schůzi.

Uvolní-li se během funkčního období místo některého z členů výboru, může výbor kooptovat dalšího člen. Ve výjimečném případě může výbor kooptovat nad počet schválený členskou schůzí další členy výboru, a to nejvýše do jedné třetiny počtu členů výboru.

V čele výboru stojí starosta, který zastupuje výbor v období mezi jeho zasedáními. Je oprávněn jednat jménem DTJ ve všech záležitostech. K jednání jménem DTJ nebo jejím zastupováním může výbor pověřit i další své členy a podle povahy věci i své pracovníky.

Ke své práci si může výbor zřizovat odborné komise, v jejichž čele stojí výborem jmenovaný předseda, který se zúčastňuje na prozváním zasedání výboru s hlasem poradním.

3.7.3 Smírčí soud

Spory mezi členy nebo mezi oddíly navzájem řeší smírčí soud, do něhož obě strany zvolí po dvou svých důvěrnících, jimž předsedá důvěrníky společně zvolený předseda smírčího soudu. Neshodnou-li se důvěrníci na osobě předsedy, zastává tuto funkci starosta nebo jim pověřený člen výboru. O rozhodnutí smírčího soudu informuje jeho předseda výbor DTJ. Proti rozhodnutí smírčího soudu se lze odvolat do 7 dnů od doručení rozhodnutí k výboru. Odvolání nemá odkladný účinek. Proti rozhodnutí výboru se lze odvolat k členské schůzi jejíž rozhodnutí je konečné.

3.7.4 Kontrolní a revizní komise

Členskou schůzi zvolení členové KRK volí ze svého středu předsedu. Působnost KRK se vztahuje na činnost celé DTJ, všech jejích organizačních složek, popř. hospodářských zařízení či podniků.

Členství v KRK je neslučitelné s funkcemi či členstvím v jiných orgánech DTJ nebo jejích organizačních složkách.

Kontrolní a revizní komise zejména:

- nejméně jedenkrát ročně provádí revizi hospodaření DTJ, dodržování schváleného rozpočtu a správnost finančních operací,
- kontroluje plnění usnesení a rozhodnutí orgánů DTJ na základě vlastního plánu práce,
- upozorňuje výbor na zjištěné nedostatky a předkládá návrhy na opatření k jejich nápravě,
- vyjadřuje se ke zprávě o hospodaření, předkládané členské schůzi.

Členové KRK vykonávají svou činnost nezávisle na členské schůzi, výboru či jiných komisích, případně pracovních DTJ v pracovním nebo obdobném poměru.

Výbor je povinen projednat zprávy a návrhy KRK nejdéle do šesti týdnů od jejich podání a přijmout k nim nezbytná usnesení nebo opatření.

3.8 Oddíl házené

Oddíl házené je složkou výkonnostního - amatérského sportu. Všechny družstva startují v soutěžích organizovaných a řízených ČSH popř. OSSH.

Kromě mistrovských utkání se účastní přátelských turnajů, sám turnaje pořádá, ale přispívá také ke kulturnímu vyžití občanů obce.

Největší sportovní akcí, kterou DTJ Polanka – oddíl házené pořádá je mezinárodní mládežnický turnaj Polanka Cup. První ročník turnaje se uskutečnil v roce 1995, byl jednodenní a účastnila se jej 4 družstva. Postupem času se turnaj rozrostl na dvoudenní za účasti 8 – 10 družstev. Turnaje se v posledních letech účastní i zahraniční družstva ze Slovenska a Polska.

Jubilejního 10. ročníku v roce 2004 se zúčastnilo 35 družstev z České republiky a Polska.

Každoročně oddíl pořádá kulturní akce v sále Dělnického domu, a to „Mikuláškou“ zábavu s programem a druhou společenskou akcí je tradiční „Pochování Basy“ na závěr plesové sezóny.

3.9 Oddíl volejbalu

Oddíl volejbalu v Polance nad Odrou vznikl v roce 1970. V současnosti má oddíl registrováno přes 100 členů zařazených podle tabulky 3.1. Díky této početné základně patří „polanecký“ volejbal k největším oddílům na Ostravsku.

Tab. 3.1: Zařazení členů volejbalu

Družstvo	Soutěž
Muži A	Krajský přebor 1. třídy
Muži B	Městský přebor 2. třídy
Ženy A	Krajský přebor
Ženy B	Městský přebor
Starší žákyně	Městský přebor
Mladší žákyně	Minivolejbal

Zdroj: Interní materiály DTJ, vlastní zpracování

Zázemím oddílů se v zimních měsících stala nová sportovní hala na ulici Heleny Salichové v blízkosti fotbalového hřiště a školy. Pro letní sezónu má oddíl k dispozici dvě venkovní antuková hřiště a jedno asfaltové hřiště sloužící k rozcvičování.

3.10 Ostatní oddíly – turistika a ASPV

Turistika

Oddíl turistiky je složen z 25-30 členů. Jedná se o dobrovolnou skupinu lidí, která si plánuje podle svého času, zájmu a rozpočtu akce. Jedná se např. o výlety do místních lesů, výjezdy do hor.

ASPV

ASPV - Asociace sportu pro všechny, tento oddíl zahrnuje sportovní aktivity zejména pro seniory. Oddíl má 45 stálých členů.

4 Zhodnocení hospodaření a činnosti Dělnické tělocvičné jednoty

Poslední část této práce se zaměřuje na zhodnocení hospodaření a činnosti DTJ za nevýdělečnou činnost. Skládá se z analýzy výnosů a nákladů, zhodnocení činnosti občanského sdružení a doporučení.

4.1 Analýza výnosů

Výnosy DTJ Polanka nad Odrou jsou tvořeny členskými příspěvky, účelovými dotacemi od samosprávy, příspěvky a dary na sportovní činnost a příspěvky od sportovních svazů.

4.1.1 Výnosy v roce 2007

V účetním období od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2007 činily výnosy DTJ Polanka nad Odrou celkem 1 502 000,- Kč. Z této částky výnosy oddílu házené činily 955 000,-Kč, výnosy oddílu volejbalu činily 377 000,-Kč a ostatní oddíly se na celkových výnosech podílely částkou 170 000,-Kč.

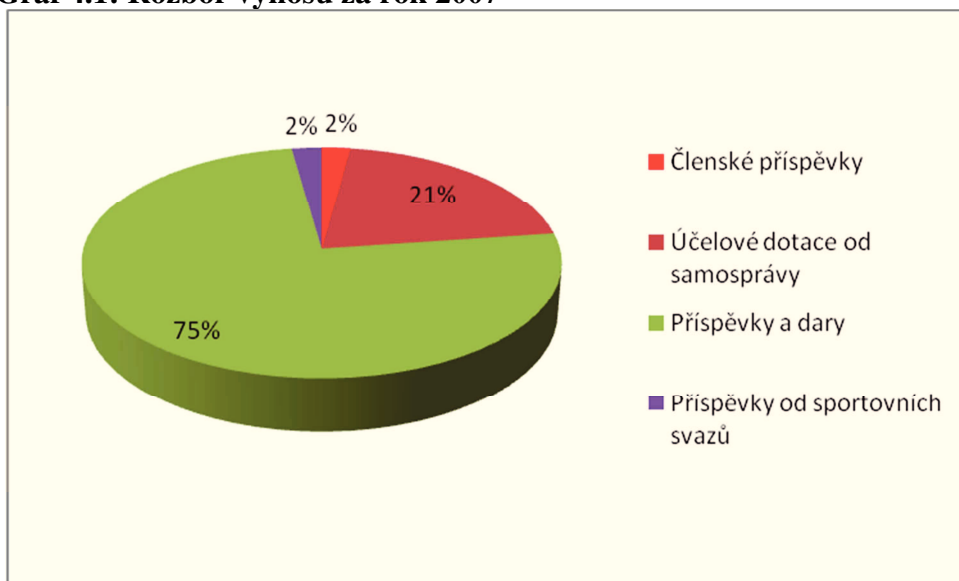
Tab. 4.1: Struktura výnosů v roce 2007 (v tisících Kč)

	Házená	Volejbal	Ostatní
Členské příspěvky	14	12	6
Účelové dotace od samosprávy	216	85	10
Příspěvky a dary	710	265	150
Příspěvky od sportovních svazů	15	15	4
Výnosy celkem	955	377	170

Zdroj: Interní materiály DTJ, vlastní zpracování

Největší podíl na výnosech mají u všech oddílů příspěvky a dary od fyzických a právnických osob. Graficky jsou hodnoty výnosů zobrazeny v grafu 4.1.

Graf 4.1: Rozbor výnosu za rok 2007

4.1.2 Výnosy v roce 2008

V účetním období od 1. 1. 2008 do 31. 12. 2008 činily výnosy DTJ 1 814 000,- Kč. Oddíl házené se na celkových výnosech podílel částkou 1 228 000,- Kč, oddíl volejbalu částkou 360 000,- Kč a ostatní oddíly částkou 226 000,- Kč. Oproti roku 2007 se celkové výnosy zvýšily o 312 000,- Kč.

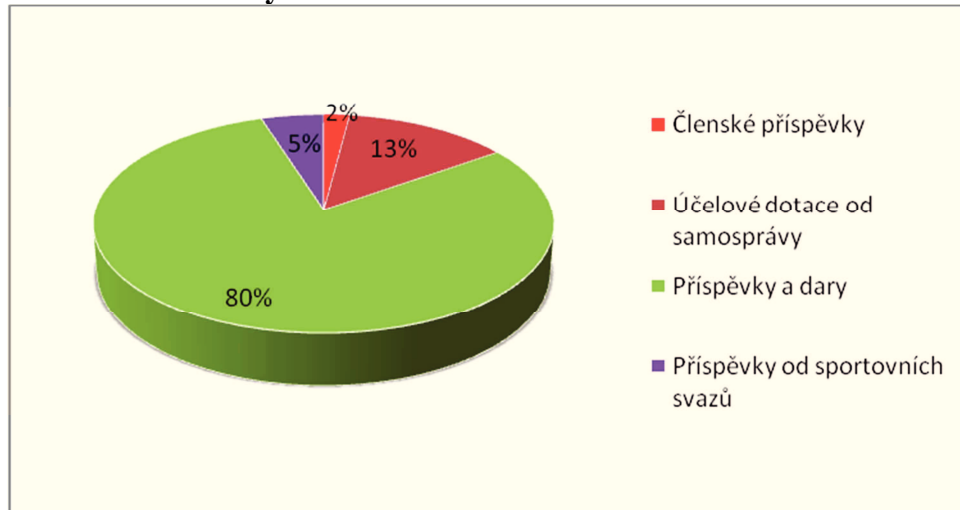
Tab. 4.2: Struktura výnosů v roce 2008 (v tisících Kč)

	Házená	Volejbal	Ostatní
Členské příspěvky	22	7	8
Účelové dotace od samosprávy	158	71	10
Příspěvky a dary	996	242	200
Příspěvky od sportovních svazů	52	30	8
Výnosy celkem	1228	360	226

Zdroj: Interní materiály DTJ, vlastní zpracování

Největší podíl na výnosech v roce 2008 měly příspěvky a dary od fyzických a právnických osob. Nastala změna v získávání dotací od ČSTV, kdy finanční prostředky nejsou přerozdělovány přímo od ČSTV, ale prostřednictvím sportovních svazů.

Graf 4.2: Rozbor výnosů za rok 2008

4.1.3 Výnosy v roce 2009

V účetním období od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2009 dosáhly celkové výnosy DTJ částky 2 117 000,- Kč, což je nejvyšší částka za sledované období. Oddíl házené se na celkových výnosech podílel částkou 1 470 000,-, oddíl volejbalu částkou 373 000,- Kč a ostatní oddíly částkou 274 000,- Kč. Oproti roku 2008 celkové výnosy DTJ vzrostly o 303 000,- Kč.

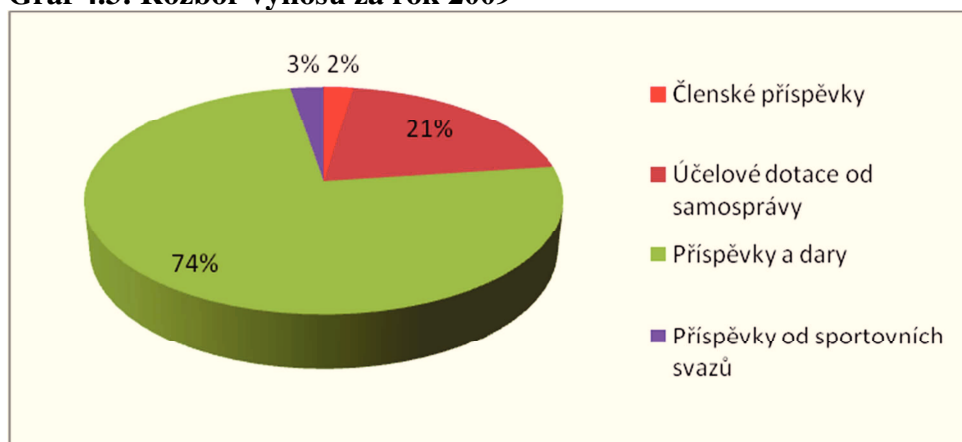
Tab. 4.3: Struktura výnosů v roce 2009 (v tisících Kč)

	Házená	Volejbal	Ostatní
Členské příspěvky	23	18	8
Účelové dotace od samosprávy	321	105	10
Příspěvky a dary	1091	235	250
Příspěvky od sportovních svazů	35	15	6
Výnosy celkem	1470	373	274

Zdroj: Interní materiály DTJ, vlastní zpracování

Největší podíl na výnosech v roce 2009 měly příspěvky a dary od fyzických a právnických osob.

Graf 4.3: Rozbor výnosů za rok 2009

4.1.4 Struktura výnosu v roce 2010

V účetním období od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2010 dosáhly celkové výnosy částky 1 970 000,- Kč. Oddíl házené se na celkových výnosech podílel částkou 1 324 000,-Kč, oddíl volejbalu částkou 429 000,-Kč a ostatní oddíly 217 000,- Kč. Celkové výnosy oproti roku 2009 klesly o 147 000,- Kč.

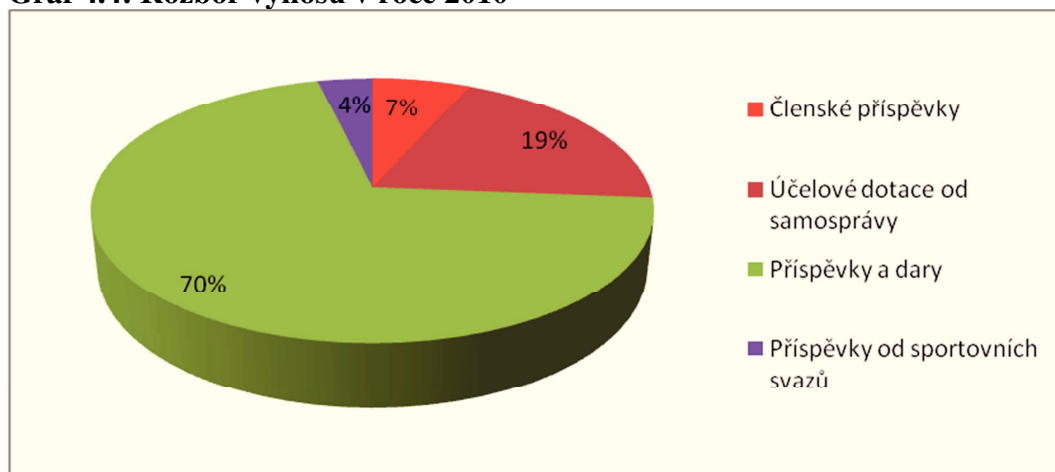
Tab. 4.4: Struktura výnosů v roce 2010 (v tisících Kč)

	Házená	Volejbal	Ostatní
Členské příspěvky	24	103	5
Účelové dotace od samosprávy	279	98	8
Příspěvky a dary	971	208	200
Příspěvky od sportovních svazů	50	20	4
Výnosy celkem	1324	429	217

Zdroj: Interní materiály DTJ, vlastní zpracování

Největší podíl na výnosech v roce 2010 měly příspěvky a dary. Oproti roku 2009 se rapidně zvýšily členské příspěvky u oddílů volejbalu a to o 85.000,-Kč z důvodu plánovaného sportovního soustředění.

Graf 4.4: Rozbor výnosů v roce 2010

4.1.5 Struktura výnosu v roce 2011

V účetním období od 1. 1. 2011 do 31. 12. 2011 dosáhly výnosy DTJ částky 1 998 000,- Kč, což je oproti roku 2010 zvýšení o 28 000,- Kč. Oddíl házené se na celkových výnosech podílel částkou 1 379 000,- Kč, oddíl volejbalu částkou 401 000,- Kč a ostatní oddíly částkou 218 000,- Kč.

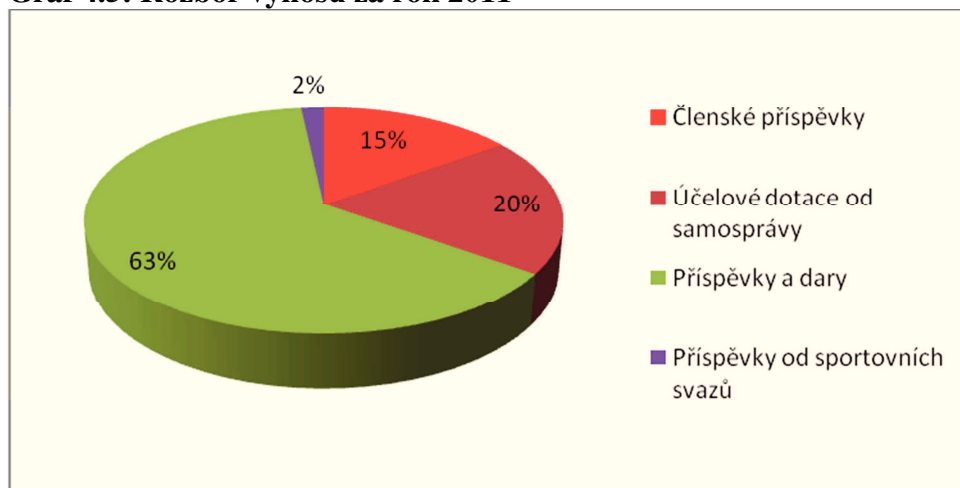
Tab. 4.5: Struktura výnosů v roce 2011 (v tisících Kč)

	Házená	Volejbal	Ostatní
Členské příspěvky	190	105	6
Účelové dotace od samosprávy	280	104	10
Příspěvky a dary	877	191	200
Příspěvky od sportovních svazů	32	0	3
Výnosy celkem	1379	401	218

Zdroj: Interní materiály DTJ, vlastní zpracování

V roce 2011 se v porovnání s předcházejícími lety značně zvýšily členské příspěvky oddílu házené. Zvýšení bylo způsobeno plánovanými sportovními akcemi, které oddíl ve sledovaném roce pro své členy pořádal.

Graf 4.5: Rozbor výnosů za rok 2011

4.2 Analýza nákladů

Náklady DTJ Polanka nad Odrou ve sledované období tvořily spotřebované nákupy, mezi které patří například sportovní materiál, sportovní potřeby. Dále pak služby, mezi které se řadí nájmy sportovišť, cestovné, ubytování, rozhodčí a stravování. Na hospodaření se značnou mírou podílely také ostatní náklady, mezi které řadíme poplatky svazům a poplatky za soutěže a hráče.

4.2.1 Náklady v roce 2007

V účetním období od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2007 zúčtovala DTJ náklady v celkové výši 1 366 000,- Kč.

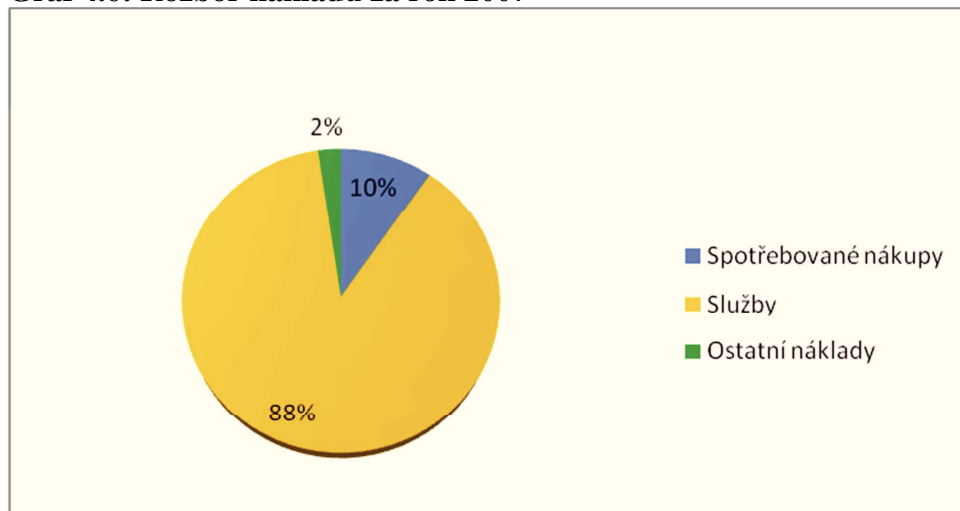
Tab. 4.6: Struktura nákladů v roce 2007 (v tisících Kč)

	Házená	Volejbal	Ostatní
Spotřebované nákupy	85	46	0
Služby	723	298	165
Ostatní náklady	24	8	0
Náklady celkem	849	352	165

Zdroj: Interní materiály DTJ, vlastní zpracování

V roce 2007 byly finanční prostředky DTJ využity zejména na nájmy sportovišť, rozhodčí a cestovné.

Graf 4.6: Rozbor nákladů za rok 2007

4.2.2 Náklady v roce 2008

V účetním období od 1. 1. 2008 do 31. 12. 2008 vykazala DTJ náklady ve výši 1 847 000,- Kč. Oproti roku 2007 se náklady zvýšily o 35,2 %.

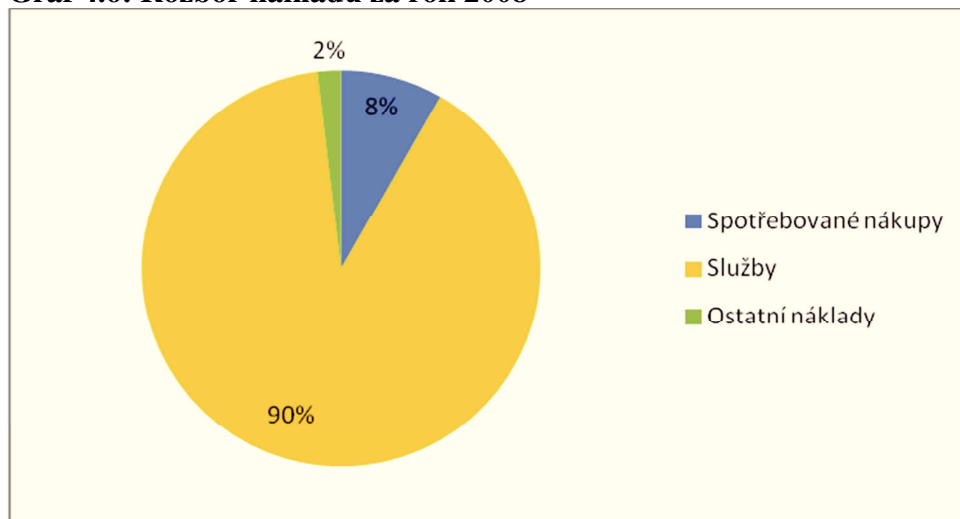
Tab.4.6: Struktura nákladů v roce 2008 (v tisících Kč)

	Házená	Volejbal	Ostatní
Spotřebované nákupy	103	38	12
Služby	1142	305	212
Ostatní náklady	26	9	0
Náklady celkem	1271	352	224

Zdroj: Interní materiály DTJ, vlastní zpracování

V roce 2008 se meziročně zvýšily celkové náklady oddílu házené, oddílů turistika a ASPV. Nejvyšší náklady tvořily úhrady za služby, což bylo způsobeno využíváním nové sportovní haly. Oddíl házené ve sledovaném roce nakoupil nové chrániče kolen, loktů a ortézy, což vedlo ke zvýšení položky spotřebované nákupy.

Graf 4.6: Rozbor nákladů za rok 2008

4.2.3 Náklady v roce 2009

V účetním období od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2009 vykázala DTJ náklady ve výši 2 119 000,- Kč, což znamenalo zvýšení o 14,7 %.

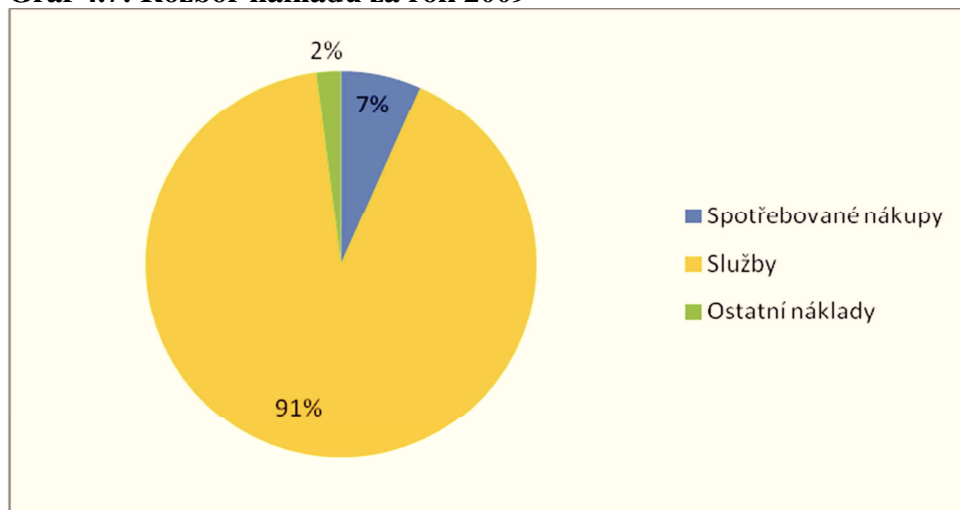
Tab.4.7: Struktura nákladů v roce 2009 (v tisících Kč)

	Házená	Volejbal	Ostatní
Spotřebované nákupy	85	56	0
Služby	1355	311	269
Ostatní náklady	34	9	0
Náklady celkem	1474	376	269

Zdroj: Interní materiály DTJ, vlastní zpracování

V roce 2009 došlo ve srovnání s rokem předcházejícím ke zvýšení celkových nákladů všech oddílů. Nejvíce peněžních prostředků bylo použito na úhradu nákladů spojených s nájmem sportovní haly. Více je patrné z grafu 4.7

Graf 4.7: Rozbor nákladů za rok 2009

4.2.4 Náklady v roce 2010

V účetním období od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2010 vykázala DTJ náklady ve výši 2 198 000,- Kč, což znamenalo zvýšení o 3,7 %.

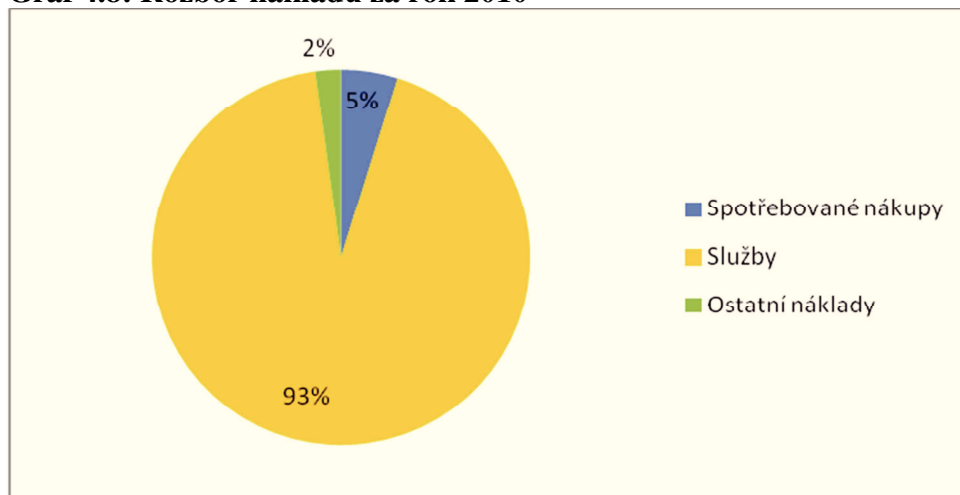
Tab.4.8: Struktura nákladů v roce 2010 (v tisících Kč)

	Házená	Volejbal	Ostatní
Spotřebované nákupy	45	61	0
Služby	1468	355	221
Ostatní náklady	37	11	0
Náklady celkem	1550	427	221

Zdroj: Interní materiály DTJ, vlastní zpracování

V roce 2010 byly finanční prostředky nejvíce vynaloženy na úhrady nákladů spojených s využíváním sportovní haly. Pronájem haly činil 350,- Kč za jednu hodinu. Oddíl házené využíval sportovní halu jedenáct měsíců v roce. Oddíl volejbalu pro svou činnost halu v letních měsících nevyužíval.

Graf 4.8: Rozbor nákladů za rok 2010

4.2.5 Náklady v roce 2011

V účetním období od 1. 1. 2011 do 31. 12. 2011 vykázala DTJ náklady ve výši 2 116 000,- Kč, což znamenalo snížení o 3,7 %.

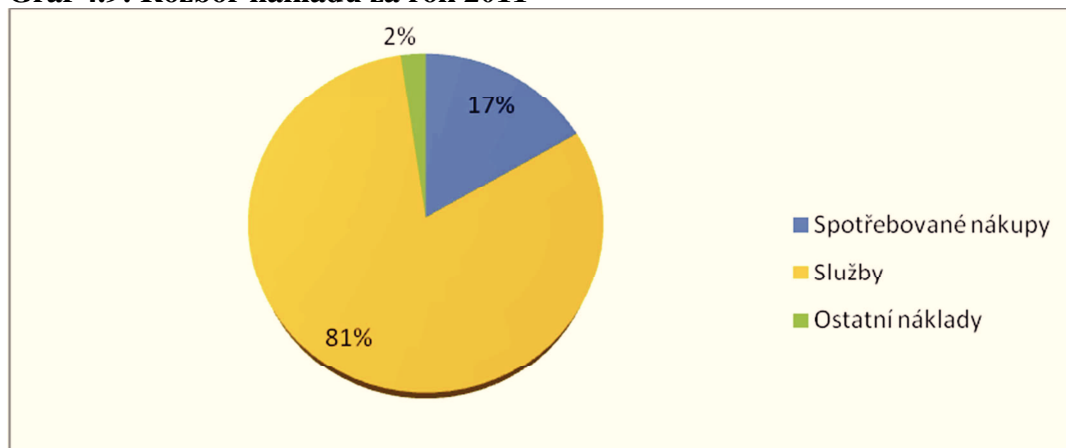
Tab.4.9: Struktura nákladů v roce 2011 (v tisících Kč)

	Házená	Volejbal	Ostatní
Spotřebované nákupy	192	157	35
Služby	1295	350	225
Ostatní náklady	43	11	0
Náklady celkem	1495	396	225

Zdroj: Interní materiály DTJ, vlastní zpracování

V roce 2011 došlo ke zvýšení položky spotřebované nákupy u všech oddílů. Tento nárůst byl způsoben jednak potřebou nákupu nových dresů pro sportovce a nákupem nových házenkářských a volejbalových míčů, tak také pořádáním letního soustředění na Čeladné a v měsíci únoru třídním zimním soustředěním.

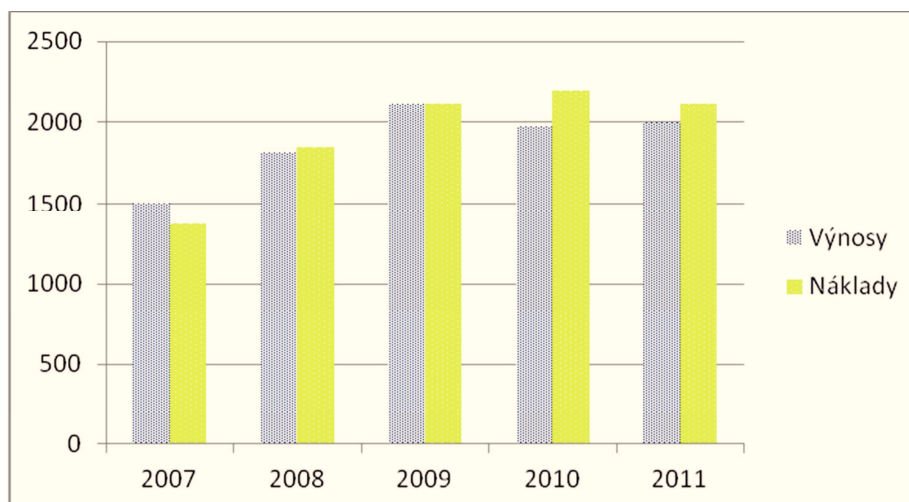
Graf 4.9: Rozbor nákladů za rok 2011

4.3 Souhrn výsledků

Při porovnání nákladů a výnosů za rok 2007 dosáhla DTJ přebytku 136 000,-. V dalších sledovaných letech již výsledek hospodaření dosahoval záporných hodnot. V roce 2008 DTJ hospodařila se schodkem -33 000,- Kč, v roce 2009 se schodkem -2 000,-Kč. V roce 2010 se schodek výrazně zvýšil na hodnotu -228 000,- Kč a v roce 2011 se schodek snížil na hodnotu -118 000,- Kč.

Graf 4.10: Celkové náklady a výnosy DTJ v letech 2007-2011(v tisících Kč)

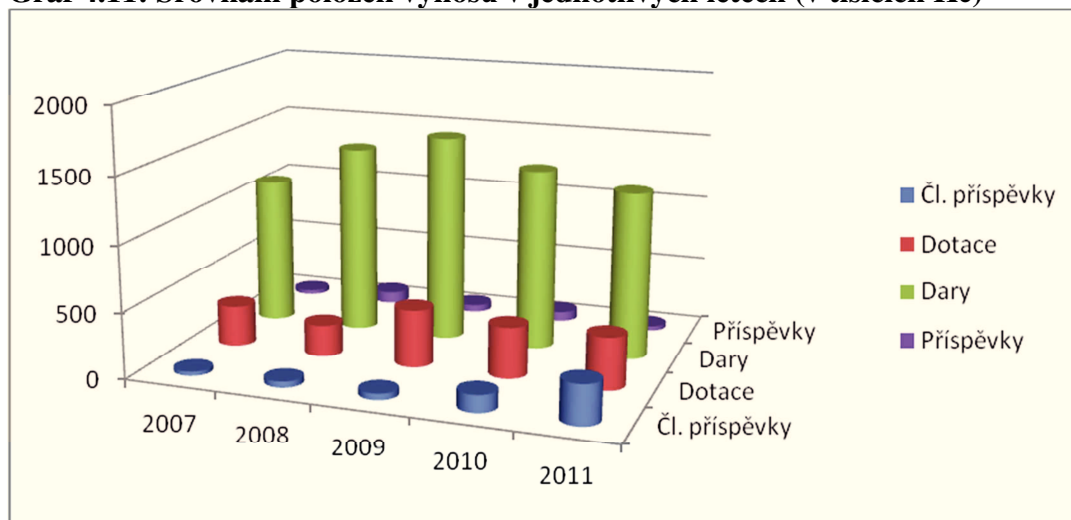

Výsledky hospodaření jsou vykazovány za nevýdělečnou činnost. Schodky výsledků hospodaření v jednotlivých letech jsou kryty z výdělečné činnosti DTJ, a to především příjmy z reklam a příjmy ze společenských akcí a také přebytku finančních prostředků z předcházejících let. Výše nákladů na nevýdělečnou činnost (sportovní činnost) je ovlivněna výši nákladů na organizaci mimosoutěžní činnosti. DTJ musí vyvíjet kromě nevýdělečné

činnosti také činnost výdělečnou z důvodu snížení hodnoty členských příspěvků, které platí rodiče žáků. V minulosti byly výnosy DTJ vyšší o příspěvky ČSTV.

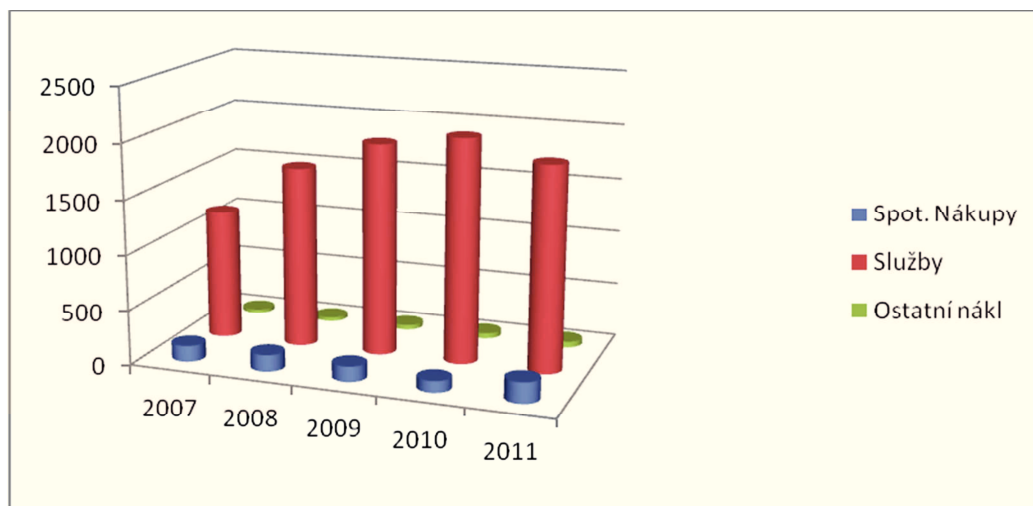
Při porovnání výnosů v letech 2007-2011 z grafu 4.11 zjišťujeme, že nejvyšších výnosu Dělnická tělocvičná jednota dosáhla v roce 2009, a to 2 117 000,- Kč.

Graf 4.11: Srovnání položek výnosů v jednotlivých letech (v tisících Kč)

Při porovnání celkových nákladů ve sledovaném období 2007-2011 z grafu 4.12 zjišťujeme, že nejvyšší náklady Dělnická tělocvičná jednota měla v roce 2010, a to 2 198 000,- Kč.

Graf 4.12: Srovnání položek nákladů v jednotlivých letech (v tisících Kč)

4.3.1 Zhodnocení sportovní činnosti v roce 2011

Při zhodnocení sportovní činnosti se zaměřujeme u oddílů házené i oddílu volejbalu na rok 2011.

Oddíl házené

V roce 2011 bylo v oddílu házené zapojeno do soutěží sedm družstev. Jejich činnost zajišťovalo osm trenérů. Tréninkový cyklus byl prováděn ve třech tréninkových jednotkách týdně ve sportovní hale v Polance nad Odrou. Soutěžní činnost probíhala v období únor až červen a září až prosinec. Dvě družstva mladších žáků a jedno družstvo starších žáků hrálo soutěže v oblasti Moravskoslezského kraje a v těchto soutěžích dosahovali střídavých výsledků. V dorostenecké kategorii byly přihlášeny do soutěže dvě družstva. Družstvo „A“ se utkávalo s družstvy z celé Moravy a obsadilo 4. místo, což se považuje za úspěch. Družstvo „B“, které je složeno převážně z věkově mladších hráčů bylo přihlášeno do severomoravské ligy. Na podzim byla do soutěžní činnosti přihlášena družstva mladšího a staršího dorostu a do pravidelných mistrovských soutěží byly přihlášeny dvě družstva minižáků, která hrála turnajovým způsobem.

V červnu proběhl sedmnáctý ročník Mezinárodního turnaje v házené Polanka CUP pro mládež do 18 let.

V rámci reprezentace města Ostravy a obce se tři družstva účastnily v červenci mezinárodního turnaje v Izole ve Slovinsku.

Pro zajištění pravidelné sportovní přípravy byly organizovány následující akce:

- sedmidenní letní soustředění v měsíci srpnu na Čeladné
- třídní zimní soustředění
- jednodenní i vícedenní turnaje po celé ČR a na Slovensku.

Oddíl volejbalu

Oddíl volejbalu měl v sezoně 2010/2011 činné tři družstva mládeže – dívek. Všechna družstva se zapojila do pravidelného tréninkového procesu, který probíhal po celý rok dvakrát týdně. V měsících leden až květen a září až prosinec využívá oddíl místní sportovní halu.

V měsících červen až srpen využívá oddíl venkovní hřiště v areálu Dělnického domu v Polance nad Odrou. Na tréninkovém procesu se podílelo celkem šest trenérů.

Do soutěží krajského přeboru byla zapojena družstva starších žáčků a družstvo juniorek. Juniorky se umístily na 4. místě. V květnu proběhlo přátelské utkání žáčků a juniorek s polskou výpravou, kde obě naše družstva zvítězila.

4.3.2 Ekonomické závěry a doporučení

Prvním doporučením je zkvalitnění vedení účetnictví například pořízením vhodného účetního softwaru. Dalším možným doporučením je provedení analýzy hospodaření a činnosti např. dle této bakalářské práce, které by sjednotilo a zpřehlednilo informace pro jednotlivé roky.

Další doporučení se týkají nepříznivých výsledků hospodaření za poslední sledované období, které ukazují na postupné zadlužování DTJ. Vzhledem k tomu, že jeden z nedílných prostředků výnosů jsou členské příspěvky doporučení spočívá ve snaze zvětšit členskou základnu. Způsobem jak členskou základnu zvětšit by mohlo být pořádání akcí pro děti a rodiče a různé náborové akce do družstev, kde by se děti i rodiče motivovali k aktivnímu sportování a zapojení do práce v oddílech.

Východiskem ze schodkového hospodaření směrem k dalšímu rozvoji by také mohlo být získání nových sponzorů. Při hledání nových sponzorů je vhodné zaměřit se na firmy, jejichž majitelé nebo jednatelé jsou obyvatelé Polanky nad Odrou nebo z obce pocházejí.

U položky dotace navrhuji s poskytovateli aktivně jednat, informovat je o činnosti a aktivně udržovat dobré vztahy. Vhodné je na každou akci pořádanou DTJ Polanka zasílat pozvánku zástupcům obce, samosprávy popřípadě dalším organizacím podílejícím se na financování DTJ Polanka.

Nákup materiálů – dresy, míče, obuv, sítě atd. by mělo být zajištěno prostřednictvím nákupních výběrových řízení. Vhodné je i spojovat jednotlivá výběrová řízení tak, aby došlo k větším úsporám z objemu nakoupeného materiálu.

5 Závěr

Bakalářskou práci jsem zaměřila na zhodnocení hospodaření a činnosti Dělnické tělocvičné jednoty Polanka nad Odrou.

Bakalářská práce je rozdělena do pěti kapitol. Druhá kapitola se zaměřuje na charakteristiku veřejného sektoru, jeho postavení, členění, způsoby financování, propojení s oblastí sportu a charakteristiku neziskových organizací.

Třetí kapitola charakterizuje hospodaření a činnosti Dělnické tělocvičné jednoty. Popisuje historii DTJ, občanské sdružení, poslání, práva a povinností členů, orgány DTJ a jednotlivé oddíly.

Čtvrtá kapitola se zaměřuje na zhodnocení hospodaření a činnosti DTJ. Tato kapitola je výsledkem aplikačně – ověřovací části a hodnotí náklady a výnosy za období 2007 – 2011.

V práci byla využita analýza výnosů a nákladů. Proces vypracování analýzy začal sběrem dat a informací o občanském sdružení DTJ Polanka nad Odrou. Po shromáždění potřebných dat bylo vypracováno zhodnocení hospodaření a činnosti za období 2007 – 2011.

Mezi hlavní poznatky této práce patří snaha zajistit vyrovnané výsledky hospodaření v následujících letech. Možnosti, kterými lze takových výsledků docílit jsou uvedeny v samostatné podkapitole – ekonomické závěry a doporučení. Cíl této bakalářské práce byl splněn. Došlo k zhodnocení hospodaření a činnosti Dělnické tělovýchovné jednoty, o. s.. Zhodnocení hospodaření bylo provedeno za období pěti let, konkrétně za rok 2007 – 2011. Zhodnocení sportovní činnosti bylo provedeno za oddíl házené a oddíl volejbalu za rok 2011.

Seznam použité literatury

- [1] HOBZA, Vladimír. *Základy ekonomie sportu*. Praha: Ekopress, 2007. ISBN 80-86929-27-3
- [2] NOVOTNÝ, Jiří. *Ekonomika sportu*. 2. vyd. Praha: Oeconomica, 2009. 263 s. ISBN 978-80-245-1521-2.
- [3] REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru*, 2. Vyd. Praha: Ekopress, 2007. 189 s. ISBN 978-80-86929-25-5.
- [4] REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. Praha: Ekopress, 2007. ISBN 978-82-86929-3.
- [5] TETŘEVOVÁ, Lucie. *Veřejná ekonomie*. 1.vyd. Příbram: PBtisk, 2008. 185 s. ISBN 978-80-86946-79-5.
- [6] Zákon č. 83 ze dne 27. března 1990 o sdružování občanů. In: Sbíрка zákonů České republiky. 1990, částka 19, s. 5388-5419. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv1990/sbirka/1990/sb81-90.pdf>> ISSN 1211-1245.
- [7] *Dělnická tělovýchovná jednota* [online]. [cit. 2012-08-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.sdtj.cz/>>
- [8] *Házená Polanka nad Odrou* [online]. [cit. 2012-08-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.hazena-polanka.cz/>>
- [9] *Volejbal Polanka nad Odrou* [online]. [cit. 2012-08-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.goliash.net/volejbal.cz/>>
- [11] Stanovy DTJ, o. s.
- [10] Účetní výkazy DTJ, o. s., z let 2007 – 2011

Seznam zkratk

DTJ Dělnická tělocvičná jednota

KRK Kontrolní a revizní komise

ČSH Český svaz házené

OSSH Občanské sdružení svazu házené

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne.....

.....

jméno a příjmení studenta

„Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně“.

